de overmacht van zijn talent, aan een eigenaardig soort van predicatie had gewend, en allengs gebonden, is het resultaat geen ander geweest, dan dat men bij tientallen caricaturen van Van Oosterzee in het klein heeft gekregen, die al spoedig de aandacht niet konden bezig houden, en dat deze overspannen predicatie van het Woord ons niet verder dan tot de holle nabootsing van deze geheel persoonlijke methode geleid heeft. Wat een man van tien talenten als Van Oosterzee kon, en wat bij zijn talenten boeide, werd ijdel geklikklak op de lippen van wie niet uit eigen talent, maar uit de gedrukte predicatiën van den meester putte.

Een prediker moet in de eerste plaats *zich zelf* zijn, en juist dat *eigen* zich *zelf* wordt door alle nabootsing gesmoord.

En dit is daarom zoo hinderlijk, omdat wie een model nabootst, uiteraard als model een hooge *uitnemendheid* kiest, en nu door zijn veel mindere uitnemendheid ten eenenmale onbekwaam is, om dat hooge model, anders dan in geheel mislukten vorm, weer te geven.

Koos men nog als model een zeer ordinair, maar in zijn soort niet onverdienstelijke predikatie, zoo zou de mislukking minder scherp uitkomen, soms de nabootsing zelfs slagen kunnen. Dan toch zou men het *gewone* nabootsen, maar het nabootsen op eigen manier.

Kiest men daarentegen als model iets wat ver boven zijn eigen talent en eigen greep uitgaat, dan is die onderscheiding tusschen het genre zelve en de uitwerking er van niet meer te maken. Dan moet het wel komen tot een op non-activiteit stellen van eigen talenten. En zoo komt men dan noodzakelijkerwijs tot die potsierlijke nabootsing, alsof een gewoon recruut in een generaalsuniform op post ging staan.

Het wekt den lach op, en maakt geen indruk van ernst.

Zeker, de gaven ook voor den kansel zijn niet kwistig uitgedeeld; vooral niet in dagen als de onzen, waarin jonge mannen van meerder talent zoo licht geneigd zijn, om een levenspositie te zoeken, die milder voordeel en hooger eere brengt. Toch klage men hier niet te zeer over. In verreweg de meeste betrekkingen zijn de *gewone* talenten verreweg de talrijkste, en blijven de hoogere talenten steeds hooge uitzondering. Dit is volstrekt niet alleen zoo bij predikanten, maar bij notarissen, artsen, advocaten en pastoors precies eveneens zoo.

De zaak is nu maar, dat, wie slechts één talent ontving, dit niet in de aarde begrave, maar er mede woekere. Zaak ook, dat hij niet rusteloos jage naar een meerder talent, dat hij toch nooit krijgt, maar van wat hij heeft, make wat er van te maken is. En zaak niet minder, dat hij, als hij Dienaar des Woords is, dat ééne talent dan ook met volle, onverdeelde kracht op den Dienst des Woords aanwende.

Wie, om slechts één voorbeeld te noemen, over drie en vijf talenten van spreekgaven beschikt, moge er na ernstige oefening toe komen, om bij den dienst te prediken *zonder* schriftelijke voorbereiding. Maar als de man van één talent aan spreekgave tot zichzelven zegt: Omdat ik slechts één talent heb, en het dus toch nooit ver breng, zal ik maar voor het vaderland weg gaan improviseeren, dan begraaft hij het weinige dat hij had, zondigt zoodoende buiten kijf tegen zijn Zender, en is zelf oorzaak dat hij nog steeds achteruitgaat.

Wie daarentegen, ook al ontving hij maar één talent, met ernst en teederheid voor God, stil, rusteloos en getrouw, week aan week, dat ééne talent ten volle aanwendt, om zoo diep hij kan in den zin der Schrift in te dringen; wat hij vond in de beste taal, waarover hij beschikt, en in goeden vorm te schrift te stellen; en dit met een deelnemend hart op het geloofsleven der gemeente weet toe te passen, — die moge al geen schitterend prediker worden, maar die gaat toch van jaar tot jaar vooruit, en zal zijn gemeente duurzaam boeien.

U zelven in de predicatie te zijn, maar *u zelven* dan ook in de predicatie *ten volle* te geven, blijft het geheim van alle waarlijk stichtende Bediening van het Woord; en het is met het oog daarop, dat de Liturgische regeling van de predicatie zoo bijna geheel aan den prediker moet worden overgelaten.

Acht men daarentegen dit *zich zelf* zijn en dit *zich zelven* geven, bij de predicatie uit het oog te mogen verliezen, dan ware het verre verkieslijker, te doen, wat men in sommige Roomsche en Luthersche kerken gedaan heeft, en aan de voorgangers een stel, degelijke, goede predicatiën in handen te geven, die ze alzoo letterlijk voor de gemeente hadden voor te dragen. Deze *postillen*, gelijk men zulke predicatiën noemde, voerde reeds Karel de Groote in. Nicolaas van Lyra gaf er in 1471 in vijf dikke deelen een proeve van uit. Even bekend zijn die van Geysler van Kaysersberg. Maar toch onder ons nog meer bekend is de *kerk- en huispostille* van Luther. De naam *postille* komt dan van *post illa*, omdat ze gebruikt werden *na* de praelectuur der pericopen uit Evangelie en Apostel.

In onze Gereformeerde kerken daarentegen zijn deze postillen nooit in zwang gekomen. Bij ons eischte men steeds, dat de Dienaar uit eigen studie, ervaring en geestelijke bezieling zou spreken. De prediker moest zich-zelf zijn, zich-zelven aan het Woord, en zoo het Woord aan de gemeente geven.

Dat juist stelde dan ook in onze Gereformeerde kerken aan de Dienaren zooveel hooger eischen. Eischen, waarvan uiteraard niets terecht kwam, zoo de prediker zelf begon met zich-zelven te verdrinken, hetzij in een model waar hij niet bij kon, hetzij in een gemakzucht, die uitliep op het brengen van *woorden*, in plaats van *het Woord*.

Recensiën.

Het Evangelie in onze Oost. De Protestantsche Zending in het tegenwoordige Nederlandsch Indië, van de eerste vestiging tot op onzen tijd. Door H. Dijkstra, Predikant te Smilde. Eerste deel. Tweede vermeerderde druk. Leiden. D. Donner.

De firma Donner komt met dit boek ter rechter tijd aan de markt. Juist nu, nu de belangstelling in den arbeid der zending op Java en onze andere Oost-Indische bezittingen, schier overal bij de Gereformeerden in Nederland levendig is, en er toch tegelijkertijd over 't algemeen slechts eene zeer oppervlakkige kennis van die zending bestaat èn wat het terrein èn wat de geschiedenis èn hare tegenwoordige problemen betreft, is er aan een boek als dit groote behoefte.

Al is het geene studie uit de eerste hand, zoo als de schrijver zelf verklaart; al wil hij ze niet meer „Geschiedenis der Zending in Ned.-Indië" genoemd hebben, zooals de titel van de eerste uitgave luidde, omdat voor het geven daarvan een dieper onderzoek noodig was, toch blijkt uit den inhoud en uit de noten genoegzaam, dat de schrijver tamelijk breede onderzoekingen ingesteld heeft, die zijn geschrift zeer belangrijk en van blijvende waarde gemaakt hebben.

De stijl is, voorzoover de aard van het onderwerp het toeliet, zeer onderhoudend, zoo als wij het van Ds. Dijkstra gewoon zijn. Hij geeft in dit eerste deel inzonderheid *de geschiedenis* onzer zending in Oost-Indië. Zie hier een korte inhoudsopgave.

Hoofdstuk I. Geschiedenis en Beschrijving der Ned. bezittingen in Oost Indië.

Hoofdstuk II. De Geoctroyeerde Oost Ind. Compagnie.

Hoofdstuk III. De Zendingsorganen en Zendingsmethode der Oost-Ind. Compagnie.

Hoofdstuk IV. De belangstelling, die dit werk in de vorige eeuwen bij de Nederlandsche Christenen opwekte.

Hoofdstuk V. Het optreden der Zendingsgenootschappen.

Ik wensch aan dit boek een ruim debiet, dat den schrijver moge aanmoedigen, om ons weldra ook met het *Tweede Deel* te verrijken.

Van 's levens ernst, door W. Lamers. Rotterdam, J. M. Bredée.

Dit werkje bestaat uit drie stukken. 1. Een bittere schreeuw; 2. Simsons einde; 3. Onze herinneringen, waaraan respectievelijk ten grondslag gelegd zijn Gen. 27: 30—38; Richt. 16: 25—30 en 2 Samuel 23: 13—17.

Vorm en uiterlijk zijn onberispelijk.

Taal en stijl keurig.

Op den ernst des levens wordt soms met klem gewezen en veelszins wel naar den eisch van den tegenwoordigen tijd. Maar 's schrijvers Schriftverklaring, inzonderheid zijn beschouwing over Simson, is zeer verwerpelijk.

O. a. zegt hij: „Zijn leven is een *verknoeid leven*," en als eerste bewijs daarvoor geeft hij aan, dat Simson een heidensche vrouw zocht en om die vrouw te betalen met dertig feestgewaden, de mannen van Askelon doodde.

Maar de H. Schrift teekent bij deze tweeërlei daad aan: „Dit was van den Heere," en „toen werd de Geest des Heeren vaardig over hem." Richt. 14: 4 en 19.

De schrijver zegt: „Simson heeft zijn roeping *verzaakt*," maar de H. Geest getuigt van hem in de Schrift, dat hij Israël richtte twintig jaar, na een veertigjarige onderdrukking door de Filistijnen en noemt hem onder de helden des geloofs. Richt. 15: 20 en 13: 1; Hebr. XI: 32.

Blijkbaar is bij deze beschouwing Simson niet bezien in de lijst van zijn tijd; is er niet gerekend met het getuigenis des H. Geestes over hem, en is daardoor van dezen Nazireer Gods een valsche voorstelling gegeven.

WIJMINGA.

Uit de Pers.

In de *Nederl.* kwam onderstaande recensie van SCOLASTICA II voor, waarop we de aandacht vestigen, en die we hier overnemen, omdat het best in ons blad de gemaakte bedenking ter toetse kan worden gebracht.

De recensie luidt aldus:

Scolastica II. Om het zoeken of het vinden? of Het doel van echte studie, door dr A. Kuyper — boekhandel voorheen Hoveker & Wormser Amsterdam.

Dit boekje bevat een rede, onlangs door dr Kuyper tot zijn studenten gehouden bij het openen van den nieuwen cursus.

T al, stijl en vooral *beeldenkeus* zijn machtig en meeslepend, zooals men dat van dr. Kuyper gewoon is.

De strekking van het boekje is 10 aan te toonen, dat het doel van echte studie niet is het zoeken, maar het vinden, en dan 2o. uit deze stelling een apologie voor het wetenschappelijk standpunt der Vrije Universiteit af te leiden.

Het eerste deel van dit betoog is heel sterk en mooi uitgewerkt. De schrijver erkent het intense genot van het wetenschappelijk zoeken *als zoeken*.

Hij trekt hier analogieën met jagen, visschen, schilderen, ja met allen menschelijken arbeid, die juist aan de besten *in zichzelf* voldoening geeft, afgescheiden van het doel. Hij begroet hierin „dankbaar een stuk van Gods gemeene gratie," die, na en zondeval en het gebod tot arbeiden, ons den lust in den arbeid als prikkel heeft meegegeven. Maar hij wijst er dan op, dat het *doel* der studie toch altijd het vinden moet zijn, en dat bij wie het anders is, niet de zucht naar waarheid hoofdmotief is. Gekastijd wordt dan de bekende, zoo vaak ten onrechte bewonderde uitspraak van Lessing, die liever *het zoeken naar waarheid* dan de *waarheid zelve* uit Gods hand wilde ontvangen, een uitspraak welke de schrijver op intellectueel gebied op één lijn plaatst met de werkheiligheid op zedelijk gebied.

Wanneer dus niet het zoeken, maar het vinden het doel is, dan volgt daaruit, zegt dr Kuyper, drieërlei:

Voorcest, dat ge niet zoek maakt wat ge reeds hebt. Hier bestrijdt de schrijver Descartes en anderen, die expresselijk de onmiddellijke uitspraak van ons bewustzijn onder den voet halen, om quasi heel wetenschappelijk met een zoogenaamd *tabula rasa* te beginnen.

Ten tweede, dat ge niet zoekt naar wat anderen reeds vóór u gevonden hebben. Hier wordt verdedigd de aansluiting van het wetenschappelijk onderzoek aan het reeds gevondene door de Gereformeerde vaderen.

Ten derde dat ge dankbaar aanvaardt wat u zonder zoeken door openbaring in den schoot wordt geworpen. Hier verdedigt de schrijver het geloof in de Heilige Schrift als grondslag der wetenschap.

Ten slotte wordt dan betoogd, dat ondanks dit vooropgestelde nog genoeg terrein voor wetenschappelijken arbeid overblijft, nl. voor *constateeren, deduceeren* (d. w. z. uit het verzamelde conclusies trekken voor het huidige leven en onzen huidigen bewustzijnsvorm) en *systematiseeren* (d. w. z. zoowel het verzamelde als het daaruit gededuceerde systematisch rangschikken).

Bij de beide laatste punten staat de schrijver niet stil, daar dit algemeen wordt toegegeven.

Maar dat ook voor *constateeren* terrein overblijft, betoogt hij nader aldus:

De onmiddellijke uitspraak van het bewustzijn moet ontward worden uit een heerschende *communis opinio*.

»Het gereformeerde beginsel' moet ontdaan worden van tijdelijke omhulselen; het tijdelijke moet er uit geabstraheerd, het zuurdeesem van de mate meels gescheiden worden.

En eindelijk, de volle en juiste inhoud der Schriftopenbaring kan »lleen door grondig onderzoek en studie worden gekend.

De adstructie van de middelste dezer drie laatste stellingen schijnt ons het zwakke punt uit het boek. Immers daar het Gereformeerde beginsel niet anders wil zijn dan het Schrift beginsel in zijn zuiversten en volledigsten vorm, zal het onderzoek naar wat tijdelijk zuurdeesem en wat essentieel gereformeerd is, samenvallen met dat andere onderzoek, wat de Schrift openbaart en eischt.

Want wel is zeer schoon en juist, wat dr Kuyper op blz. 16, 17 en 18 uiteenzet, nl. dat het absurd is niet te rekenen met de vruchten der denkkracht van het voorgeslacht en elk op eigen gelegenheid weer van vorenaf aan te beginnen, daar immers de wetenschap over boven het omspanningsvermogen van één enkele eeuw, laat staan van één enkel denker' gaat, zoodat men op die wijs nooit zou vooruitkomen, — maar er bestaat ook geen enkel wetenschappelijk man, die op die wijze studeert. Heeft men ooit gehoord van een wijsgeerig denker die zijn boekenkast dicht houdt en zonder andere bron dan zijn eigen gedachte, gaat philosopheeren over de vraagstukken, die gedurende vele eeuwen den menschelijken geest hebben beziggehouden? Immers neen. Een ieder doet zijn voordeel met de ervaring van het voorgeslacht; zelfs hij zou dit doen, die nergens aansluiting zocht, omdat hij overal grondfouten zag. Hij wist dan althans welken weg hij *niet* moest inslaan. Men kan ook profiteeren van de *fouten* van het voorgeslacht.

Het lijkt ons daarom onjuist, als elementen der te vinden waarheid op één lijn te stellen: »wat anderen reeds vóór u gevonden hebben" en »wat u zonder zoeken door openbaring in den schoot wordt geworpen." Immers het laatste *is* waarheid en er behoeft alleen de *inhoud* van geconstateerd te worden. Van het eerste moet behalve den *inhoud* ook de *waarheid* zelve nog telkens door het wetenschappelijk onderzoek worden gelegitimeerd. Dit sluit volstrekt niet de hooge beteekenis van het vroeger »gevondene" uit; dit maakt geenszins het historisch tot stand gebrachte waardeloos. »La critique est facile, l'art est difficile« geldt ook op philosophisch gebied. En het is gemakkelijker denken met de vrucht van vroegere denkkracht vóór ons, dan in de ijle lucht van een onontgonnen wijsgeerige atmosfeer.

Wij voor ons nemen dus met Dr. Kuyper aan, dat het doel van echte studie *het vinden* is. Ook, dat wij daarbij de uitspraak van ons bewustzijn en de goddelijke Schriftopenbaring dankbaar als grondslagen moeten aanvaarden, naar wier *waarheid* niet meer gezocht behoeft te worden (alleen naar den *inhoud*). En ook, dat bij het zoeken naar de overige, ons niet geopenbaarde waarheid de resultaten van het geschiedkundig zoeken voor treffelijk materieel, kostbare bakens in zee en handwijzers op den weg zijn. Maar wij kunnen dit laatste niet als »gevonden waarheid« op één lijn stellen met het eerste. Noch *geheel*, wat ook Dr Kuyper niet doet. Noch *gedeeltelijk*, na er eerst het »tijdelijke« (d. w. z. wat wij zelven *niet* als waarheid erkennen) uit geabstraheerd te hebben.

Deden wij het *geheel*, wij zouden de vaderen, — deden wij het op de beschreven wijs *gedeeltelijk*, wij zouden onszelf voor onfeilbaar verklaren.

Voor het zomerreces kondigden we het voornemen aan, om dit gewichtig onderwerp nader af te handelen, als vervolg van onze critiek op „Waarheid bovenal!" Nu *Scolastica II* het buiten ons blad afleed, achten we ons van die taak ontslagen.

Toch belet dit niet, dat we thans de gedachtenwisseling voortzetten. Te minder, nu de zoo rustige en wetenschappelijke toon van deze recensie nadere bespreking tot een genot maakt.

Officieele Berichten.

Classis Koevorden.

De classis Koevorden brengt aan hare zusterkerken in Nederland ter kennis, dat den 2den November 1900 Ds. J. Joffers met wederzijdsche bewilliging als dienaar des Woords van de Gereformeerde Kerk te Schoonebeek is losgemaakt en beroepbaar gesteld voor de Gereformeerde kerken in Nederland.

Namens de Classis,
K. OUSSOREN, *Praeses.*
G. WIERSMA, *Scriba.*

Zending onder heidenen en Mohamedanen.

Vertrek van Ds. W. Pera naar Soerabaja.

De „10 Deputaten voor de Zending" kunnen — met dank aan den Heere voor zijne bijzondere leiding in heel deze aangelegenheid — aan al de Gereformeerde kerken in Nederland meêdeelen, dat de Weleerw. heer Ds. W. Pera, predikant bij de Geref. kerk van Hallum, doch bij wijze van leening afgestaan voor de kerk van Soerabaja, derwaarts hoopt te vertrekken op Zaterdag 10 Nov. e.k.; en verzoeken daarom vriendelijk aan alle gemeenten, om inzonderheid op Zondag 11 Nov., genoemden predikant met zijn gezin in het gemeenschappelijk gebed wel te willen gedenken.

Namens Deputaten voornoemd:
Ds. H. DIJKSTRA, *h. t. Praeses.*
DR. J. HANIA, *h. t. te Scriba.*

Classis Zwolle.

Door de Classis Zwolle is in hare vergadering van 1 November 1900 peremptoir geëxamineerd de Eerw. heer R. J. Schoemaker, ber. predikant te Ambt—Vollenhove A. die daarop met algemeene stemmen is toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten in de Geref. kerken in Nederland.

Namens de Classis:
J. E. REIJENGA, *h. t. Praeses.*
R. K. M. HUMMELEN, *h. t. Scriba.*

De Classis Assen

heeft in hare vergadering op 1 November geëxamineerd den Candidaat H. N. Boukema en hem beroepbaar gesteld in de Geref. kerken.

Zijn adres is te Appelscha.

Namens de Classis Assen:
G. MEIER, *Scriba.*

Buitenland.

EEN PRIESTER-CONGRES.

Schoon schijnbaar één, is toch de Fransche geestelijkheid in twee partijen verdeeld; men heeft reactionairen, die met de hedendaagsche nationalisten één lijn trekken, en mannen die een vrij standpunt zoeken in te nemen, gelijk vele Roomsche priesters in Noord-Amerika. Reeds in 1896 had de aartsbisschop van Reims bij gelegenheid van het eeuwfeest van den doop van Chlodwig een 500 priesters vereenigd, om de meer vrije richting gelegenheid te geven zich te uiten. Dit jaar is van 10—13 September een congres gehouden van mannen van dezelfde geestesrichting, dat voor den saamroeper een groot succes geweest is.

Dat dit congres niet, gelijk vele anderen, te Parijs saamkwam, had zijn oorzaak in de houding van den aartsbisschop van Parijs. Deze kerkvorst had te kennen gegeven, dat het houden van zulk een congres hem niet naar den zin was, doch de abt Lemire, van wien het plan was uitgegaan, vond steun bij den aartsbisschop van Bourges, zoodat men in diens residentie ging vergaderen. De abt Lemire, lid van de Kamer van afgevaardigden, bleek zeer geschikt te zijn voor het organiseeren van eene groote vergadering, als het congres te Bourges. Hij liet zich over 150 onderwerpen referaten toezenden, waarvan de hoofdgedachten in discussie werden gebracht, terwijl den spreker slechts 5—6 minuten gegund werd om zijne gedachten uiteen te zetten. Op deze manier kon men een verbazend uitgebreid agendum afwerken. Men kan het congres beschouwen als een opmerkelijk teeken des tijds, dat doet zien hoe het in de kringen van de Fransche geestelijkheid gesteld is.

De 7 à 800 priesters die te Bourges vergaderden, waren niet van één hart en van één gevoelen. Toen de reactionairen bemerkten dat zij het houden van het congres niet konden verhinderen, besloten zij, eenigen der hunnen te zenden om het congres bij te wonen.

De reactionairen die de vergadering bijwoonden, hebben zich vooral geërgerd aan een rede van den abt Birot, over de liefde tot het vaderland en tot onzen tijd. Deze geestelijke sprak er van, dat de kerk de oude maatschappij had beheerscht en daarin de eerste plaats innemende; de moderne maatschappij is zonder ons geworden, en wellicht een weinig ons trotseerende; wij zijn beleedigd geworden door de ongeneerdheid waarmede men ons daarin heeft opgenomen. Daarom hebben de Katholieken zich soms onthouden van het uitbrengen hunner stem bij verkiezingen, of zij traden op om obstructie te drijven. Wij namen geen aandeel aan de sociale beweging. Terwijl wij ons voor onmisbaar hielden, hebben wij aan de wereld geleerd het zonder ons te doen. Wij hebben onze negentiende eeuw niet genoeg liefgehad, wij hebben van haar geëischt wat zij ons niet geven kon. Aan dit half barbaarsch geslacht, dat in kluba en in het kamp opgevoed is, dat naar onafhankelijkheid, naar waarheid en naar gerechtigheid uitziet, hebben wij slechts gesproken van verouderde rechten en van eene voor hem onbegrijpelijke onderwerping. Wij hadden het moeten bevrijden, en wij hebben er slechts aan gearbeid om het te beheerschen. Wij hadden baanbrekers voor de 19de eeuw moeten zijn, en wij hebben het teruggehouden; zij waren te trotsch op hunne wetenschap en wij hebben te weinig geduld gehad met hunne afdwalingen; wij hebben noch hunne jeugdige geestdrift noch hunne dwaasheid verstaan. Dit geslacht heeft grenzelooze erbarming gehad, het heeft alle rampen beweend, het heeft zich tegen alle ongerechtigheid verheven, het is oprechter geweest dan elk ander. Wij hebben het niet verstaan, het in zijn edele hartstochten te vatten en te leiden.

Deze uitspraken van den abt riepen bij de reactionairen een storm van verontwaardiging te voorschijn, die eenigermate tot bedaren kwam toen de voorzitter beloofde, dat hetgeen gezegd was, woordelijk in de bladen komen zou. Een der congresleden schreef in zijn referaat: „De geestelijkheid van eene diocese vormt eene familie, wier vader de bisschop is. Wij zijn geen slaven, wij zijn zonen, maar zonen die den mannelijken leeftijd bereikt hebben. Houdt men ons aan den leiband, dan miskent men onze waardigheid en komt men in tegenspraak met het vertrouwen, dat men in ons stelt van het oogenblik af, dat men ons een ambt toevertrouwt, hetwelk zulk een groote en zware verantwoordelijkheid met zich brengt."

Uit de besprekingen bleek het, dat de Roomsche priesters gevoelen dat zij te zeer onderworpen moeten zijn aan hunne superieuren, en dat de kloof, die hen scheidt van de kinderen der 19de eeuw, moet worden overbrugd.

In hoofdzaak kwamen op de vergaderingen twee zaken aan de orde, nl. de verdere ontwikkeling van den priester met name, zijne verhouding tot de wetenschap, en de houding die hij heeft aan te nemen tegenover het sociale vraagstuk. Men sprak over de bibliotheek van den priester, over de tijdschriften die hij te lezen heeft, over de theologische conferentiën die hij moet bijwonen, over de studie die hij behoort voort te zetten, opdat hij niet zinke tot een „mislezer en een sacraments-machine."

Het was niet genoeg dat de priester zijn theologie en philosophie bestudeerd had, om dan een herder van zielen te worden; hij moest ook trachten het volk in zijn denken en streven te verstaan. Tegenover de evolutie, die in de wetenschappelijke wereld plaats heeft, is het niet mogelijk onzijdig te blijven en de oogen voor het licht te sluiten. Men beval vooral de studie van de geschiedenis en van de natuurwetenschappen aan. Maar al te zeer was de meening verbreid, dat het geloof der kerk niet te vereenigen is met de natuurwetenschappen; ja, de kerk wordt voor de vijandin der natuurwetenschappen gehouden. Maar de priester moest toonen, dat hij met den man der wetenschap even goed als met boeren en handwerkslieden kon omgaan.

Er werd ook op het congres over geklaagd, dat de geestelijkheid tot hiertoe zoo weinig gedaan had, om de verwoestingen, door den alcohol aangericht, tegen te gaan, en ook zoo weinig gedaan had, om Zondagsheiliging te bevorderen. In het voorbijgaan werd ook de wensch uitgesproken, dat de priesters, even als de Protestantsche predikanten, bij begrafenissen spreken zouden. Waarschijnlijk is dit to danken aan het feit, dat de prediking van Protestantsche leeraars bij een geopend graf, in Frankrijk, door de Roomsche bevolking dikwijls met groote belangstelling gevolgd wordt.

Aan het einde van het congres sprak de abt Lemire het uit, dat het aan den dag gekomen was, hoe een deel van de geestelijkheid deel wil nemen aan het nationale leven, met de moderne maatschappij medeleven en eene diepere, meer fondamenteele wetenschap beoefenen wil.

Wij denken, dat het streven van mannen als Lemire, op teleurstelling moet uitloopen. Wanneer men de kinderen van dit geslacht wil tegemoet komen, is dit natuurlijk zeer te prijzen. Maar als men meent, dat de ongeloovigen van deze dagen voor de kerk van Rome gewonnen zullen worden, wanneer hare dienaars zich op de natuurwetenschappen werpen, dan toont men niet te verstaan, waaruit het ongeloof van de kinderen dezer eeuw voortspruit.

Welk een voorrecht dat wij, Gereformeerden, het weten, dat wij geroepen zijn, om ons in den stroom van het leven te werpen met het Woord Gods. De dwaasheid van het kruis van Christus wordt nooit voor de wereld wijsheid, wanneer men maar toont, dat men het streven van deze eeuw zoekt te verstaan. Daarvoor is noodig de prediking van het zuivere Evangelie, gepaard met de krachtdadige werking van den Heiligen Geest.

In het steunen van de mannen van het congres te Bourges, zien wij daarom een afbreken van de kerk van Rome, zonder dat de zaak der religie er door wordt gebaat.

N.-Amerika. Wat is noodig voor de kerken in de Nieuwe Wereld?

Wij kunnen ons, wanneer wij niet in Amerika een tijdlang geleefd hebben, moeilijk een denkbeeld vormen van het leven in de nieuwe wereld. Het klimaat is er geheel anders dan bij ons; het prikkelt de zenuwen en blaast het levensvuur aan, doch doet de brandstof dan ook des te spoediger verteren. Wordt er in ons land geklaagd over het gejaagde leven, dat men genoodzaakt is te leiden, in Amerika is daarvoor in verdubbelde mate oorzaak. Als gevolg van de zenuwspanning, waaronder men leeft, legt men de zweep over zijn eigen rug en dien van anderen.

Dit wordt ook op kerkelijk gebied gevoeld. Alles moet ook daar prikkelend zijn en tintelen van levensgloed, of het wordt op zijde gezet. Vandaar, dat de meeste predikanten wel een tijdlang opgang maken, maar soms al heel spoedig afgedaan hebben. Uit dat haastige leven wordt, het spreekt wel van zelf, ondegelijkheid geboren. De aard van het Amerikaansche volk gaat daardoor gelijken op het Fransche type, niet alleen omdat het zoozeer jaagt naar verandering, maar omdat het uitgaat naar het sensationeele.

Dat er bij die gesteldheid der geesten gevaar bestaat dat men de dogmatiek gaat geringschatten, en de rustige uiteenzetting van den vollen raad Gods tot onze zaligheid op zijde wil zetten laat zich daarvit verklaren. Men noemt zich wars van alle haarkloverij en daarom hoort men het wel van den kansel aanprijzen, dat men al zijn krachten en gaven moet besteden in den dienst des Heeren, maar van het uitgangspunt van alle leven tot Gods eere verneemt men helaas maar al te weinig. Men stelt de praktijk des levens boven de leer, in plaats van te erkennen, dat alle praktijk des Christelijken levens behoort te rusten op de leer die naar de Godzaligheid is. Vandaar dat de Amerikaansche predikwijze zoo weinig dogmatiesch en zelfs zoo weinig uitlegkundig is, en bijna geheel verloopt in zedekundige vertoogen. Vooral de sociologie, of de leer omtrent de maatschappelijke verhoudingen, wordt op den Amerikaanschen predikstoel druk verhandeld.

Heeft menige gemeente in deze landen te klagen over overgeestelijke prediking, omdat altijd weer opnieuw de weg des heils wordt voorgesteld, terwijl de eischen die het leven naar Gods Woord stelt, stiefmoederlijk worden behandeld, — n Amerika dreigt de prediking ongeestelijk te worden.

Met het oog hierop verwondert het ons niet, dat in *De Hope* de wensch uitgesproken wordt dat de invloeden van den Heiligen Geest zich opnieuw in de nieuwe wereld zullen openbaren. Dit blad schrijft:

„Waar wij dus dringende behoefte aan hebben in ons Amerikaansch kerkelijk leven is een ruime uitstorting van den Heiligen Geest, een doop met den doop van de dagen van Finney; een wederkeeren van de *groote opwekking*, waardoor duizenden in dit land tot den Heere bekeerd werden.

„En komt die dag, dan komt al het andere van zelf. Dan komt God weer tot zijn eer, en Zijn woord weer tot zijn rechtt de gemeente weer tot haar oude liefde, en dan zal uit de reactie van dit betere leven wat nieuws geboren worden waardoor de Amerikaansche kerk der zoste eeuw vooraan zal staan onder de kerken der aarde."

Wij zouden zeggen: De Amerikaansche Gereformeerde Kerken hebben dааraan behoefte, dat zij door den Heiligen Geest de kracht der Gereformeerde leer voor het leven en voor het sterven meer dan tot dusver het geval was, leeren kennen.

Gemengd nieuws.

De consul van N. Amerika te Shanghai heeft een onderzoek ingesteld naar het getal zendelingen dat in China de laatste maanden vermoord werd. Het is bewezen dat 34 Engelsche en 22 Amerikaansche zendelingen omgebracht zijn. Het is ook zeer waarschijnlijk dat nog 37 zendelingen in Taljoenfoe den martelaarsdood zijn gestorven. Op de lijst van vermisten komen 109 Engelschen en 61 Amerikanen voor. Het is onmogelijk het getal vermoorde Roomschen op te geven. Vele Franische priesters en zusters van barmhartigheid zijn gedood in het gebied waarop de Russen strijden. Ook werden onderscheidene Zweden en Denen gedood. Het vermoorden en vervolgen van Chineesche Christenen duurt volgens den consul voort. In het binnenland gelooft de bevolking, dat het der Keizerin weduwe door 't behalen van groote overwinningen gelukt is het land van de vreemdelingen te bevrijden.

Te Londen is de Tabernakel van Spurgeon, door den brand vernield, weder opgebouwd. Den 19den en 29sten September werden godsdienstoefeningen gehouden waarbij het nieuwe gebouw in gebruik werd genomen. Behalve den predikant Thomas Spurgeon, zoon van Charles Haddon Spurgeon, traden verschillende bekende predikanten op. De echtgenoote van den overleden prediker gaf van hare belangstelling blijk door het zenden van een telegram; door zwakheid en ziekte kon zij niet tegenwoordig zijn. De bekende Christelijke zanger Sankey luisterde de samenkomsten door zijn schoon gezang op. Op den 19den September, den dag waarop C. H. Spurgeon geboren werd, werd er 1000 pond sterling voor de stichtingen, door hem in het leven geroepen, gecollecteerd.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

VOLHOUDERS.

VII.

Na de Franschen beproefden de Amerikanen een bestuurbaren luchtbol uit te vinden.

Een dezer, zekere Frederic, vervaardigde een luchtschip met schroeven, zeilen als vleugels en een stoomwerktuig om alles in beweging te brengen. 't Slot was, dat het hem gelukte 8 kilometer per uur te varen, doch — bij windstilte. Men was dus eigenlijk weer even ver als vroeger.

Dr. Andrews [1]), ook een Amerikaan, deed anders. Hij liet drie „luchtbollen" maken, die elk den rolvorm hadden, met een spits uiteinde van voren. Ieder rolletje was 30 meter lang

[1]) Spreek uit: Androes.

en 6 in doorsnede. Heel zijn toestel saam vormde een soort van vlot, dat in de lucht moest drijven. 't Had een 2250 kubieke meter inhoud en een draagkracht van ruim 28,000 kilo, dus niet gering. Het vlot werd gestuurd met een roer en men bracht het er mee tot zelfs 19 kilometer of mijl per uur. Dat ging dus al weer beter, en toch op den duur bleken beide luchtschepen niet te voldoen.

De beurt was thans aan de Duitschers. Nu drie jaar geleden, besloot Dr. Wölffert te Berlijn, te beproeven of hij het vraagstuk niet op kon lossen. Hij liet een nieuw luchtschip vervaardigen. 't Had den vorm van een sigaar, maar een zoo als er wel nooit gerookt zal worden. Immers deze holle sigaar was 80 meter lang en 30 dik!

De schroef, die tot beweging van dit gevaarte moest dienen, was ditmaal, voor het eerst, uit alluminium vervaardigd, een zeer licht metaal, iets waar het hier juist op aankwam, gelijk ge weet. Een zoogenaamd motor diende om die schroef te bewegen. Het roer zat aan het schuitje, was twee el lang en bestond uit bamboes.

Toen de 12de Juni 1897 aanbrak, waren veler verwachtingen gespannen. De luchtbol zou opgaan op het Tempelhoferveld, bij Berlijn en duizenden gingen daar heen, weinig vermoedende wat volgen zou. De opstijging ging prachtig: Het luchtschip voer tegen den noordwesten wind in, men juichte den koenen schipper toe. — Plotseling ging een kreet op uit het volk! Een vlam sloeg uit den luchtbol, een slag volgde en op 'tzelfde oogenblik vielen Dr. Wölffert en zijn helper, een werktuigkundige, van een hoogte van 800 el. Vreeselijk verminkt werden zij dood opgenomen.

Wat was er gebeurd? Hoogstwaarschijnlijk heeft de luchtreiziger bij vergissing de luchtklep boven den motor geopend. Althans de vlam die er uitsloeg, tastte het luchtschip aan en zoo endde de zaak recht treurig.

Toch heeft dit ongeval anderen niet afgeschrikt en onder deze behoort de man, die op 't oogenblik van zich doet spreken, de Zuid-Duitsche graaf Von Zeppelin, generaal der ruiterij, een man van ernst en die 't niet licht opgeeft. Hoeveel geld en menschenlevens de proeven met luchtbollen ook reeds gekost hebben, hij wil trachten 't zoo ver te brengen, dat het luchtschip in alle richtingen valt te sturen. Is dit eenmaal mogelijk dan, zoo meent men, kunnen personen en goederen ook evengoed door de lucht vervoerd worden, als nu over de aarde en over het water. Men heeft geen wegen te maken, geen spoorlijnen te leggen, geen klippen of branding te vreezen; het gaat snel, men kan opstijgen en neerdalen waar men wil, op een eiland of op vastland. Kortom, het zou uitnemend zijn.

Graaf Von Zeppelin is zeker onder de luchtreizigers een der meest voorzichtige en berekenende. Hij is met bedaardheid en volharding aan het werk getogen en heeft al de kosten berekend, eer hij den toren ging bouwen. Eerst werkte hij zijn plan geheel en deugdelijk uit, en liet het toen door zaakkundigen onderzoeken. Toen die het niet afkeurden zocht hij het noodige geld — en dat was heel veel — bijeen te krijgen. Eerst daarna ging de graaf aan 't werk.

Dit nu wilde meer zeggen, dan gij misschien wel denkt. Men begon namelijk met bij Friedrichshaven een luchtbolhuis te bouwen en wel... op het meer van Constans, ook wel de Bodenzee genoemd.

Op het meer, zegt gij, hoe ging dat? Ja, om dat duidelijk te maken, zou 't kostelijk zijn als *De Heraut* ook platen had. Doch 't is toch wel uit te leggen. Men bouwde 95 sterke vlotten of platte schuiten, die op een 5 minuten afstands van het land, stevig verbonden, en niet minder stevig voor anker gelegd werden. Op die vlotten nu werd het huis gezet, waarin de luchtbol zou worden opgesteld. 't Is een gebouw van 140 meter lang, 24 breed en 21 hoog, grooter dus zeker, dan de school die gij bezoekt. Dit huis drijft op het water, en staat natuurlijk geheel vrij.

In dit ontzaglijk gebouw nu werd een luchtbol vervaardigd, die ook ontzaglijk mag heeten. Hij is lang 125 meter, d. i. nog een vierde langer dan onze hoogste torens. De vorm is weer die van een nieuwerwetsche sigaar, met twee punten. De rol is 12 meter in doorsnee, zoodat men er in wandelen kan en springen ook. De inhoud is 11,300 kub. meter Daar dit luchtschip op 't water werd gebouwd, kon men alle ongewenschte stoornis voorkomen en ook vele gevaren vermijden. Ook volgt daaruit echter, dat maar weinig menschen het eens te zien kregen, toen men er mee bezig was. Een dezer verhaalt er dit van:

„Het geheele toestel bestaat uit een raam van alluminium latten, in den vorm van de letter T en met hoeken. Zestien loodrecht staande ringen steunen het gevaarte, 't zijn echter geen zuivere ringen of kringen, maar regelmatige zestienhoeken. Zij worden op hun plaats gehouden door zeer vele en sterke draden van alminium. Deze gaan weer uit van een middelring, net als de spaken uit het middelpunt van een wiel. De ringen zijn daarenboven vast met elkaar verbonden, door loodrecht liggende stangen. Zoo verkrijgt het geheel zeventien afdeelingen."

AAN VRAGERS.

G. P. te K., wil drieërlei weten:

Vraag 1. Hoe moet men vs. 4 met vs. 17 en 18 van 1 Samuel 6 overeenbrengen? In vs. 4 lezen wij van vijf gouden spenen en vijf gouden muizen, en in vs. 17 wel van vijf gouden spenen, maar vs. 18 van gouden muizen ten getale aller steden der Filistijnen onder de vijf vorsten, van de vaste steden af tot aan de landvlekken en tot aan Abel, den grooten steen op denwelken zij de Arke des Heeren nedergesteld hadden.

Vraag 2. Wat hebben wij door dien grooten steen te verstaan?

Vraag 3. Als de Heere van de lieden van Beth-Semes zeventig mannen en vijftigduizend mannen sloeg, hoevele dooden waren er toen?

Wat vraag 1 betreft, dit is zoo te verstaan, dat de waarzeggers aanrieden vijf gouden spenen en vijf gouden muizen te zenden. Doch de vorsten breidden het getal der laatsten zeer uit, waarschijnlijk wijl de plaag der muizen, die, vs. 5, het land verdierven veel meer algemeen was gevoeld dan die der spenen.

Vraag 2. Men had de Ark des Heeren op een grooten steen geplaatst. Op dien steen was ook toen de ark kwam geofferd en hij diende als een gedenkteeken van het wonder door God gewrocht. De naam Abel, d. i. klacht, ontving hij ter oorzake van de droeve gebeurtenis, die weldra volgde.

Vraag 3. Dit is duidelijk als men het opteit. Intusschen is 't waar, dat het getal op ongewone wijs is opgegeven. In het oorspronkelijke staat het ook op eene wijze, die anders niet gevolgd wordt. Dit en meer heeft tot allerlei gissingen aanleiding gegeven, doch op de vraag hier gedaan, past slechts het boven gegeven antwoord.

HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Aan de kerkeraden der Gereformeerde kerken in Nederland.

Wel-Eerw. en Eerw. Broeders!

Telkenmale maakt het op de meerdere en mindere kerkelijke vergaderingen een punt van overweging uit, wat van onze zijde bij de Overheid kan gedaan worden tegen de volkszonden. Welnu, broeders, thans is er voor u eene uitnemende gelegenheid, deze roeping te vervullen. Door onze Regeering is bij de Staten-Generaal een ontwerp ingediend tot herziening van de Drankwet, dat uitnemende bepalingen bevat. Het bepaalt o. m. de doorvoering van het maximum-aantal vergunningen tot verkoop van sterken drank, waardoor meer dan 8000 (zegge achtduizend) vergunningen vervallen; dat alle localiteiten, waarin sterke drank in het klein verkocht of geschonken wordt, niet geopend mogen zijn na 10 uur des avonds en voor 7 uur des morgens, tenzij met verhooging van 25 percent van het vergunningsrecht; en eveneens niet na zes uur des Zaterdagsavonds en voor Maandagmiddag ten 12 uur, tenzij met betaling van nogmaals 25 percent van dit recht; dat bij algemeenen maatregel van bestuur, sluiting kan geschieden van alle tapperijen enz. bij gelegenheid van lotingen voor de militie, volksfeesten enz.; dat aan scheepsbevrachters en sluiswachters drankverkoop niet toegestaan wordt, en uitbetaling van loonen in kroegen, strafbaar wordt gesteld en dat drankschulden niet invorderbaar zijn.

Gij zult moeten toestemmen, dat deze bepalingen uitnemend zijn. De aanneming van dit Wetsontwerp zal zeer zeker zijn in het belang van het zedelijk welzijn van het Nederlandsche volk, vooral indien het aangenomen werd met de wijzigingen en aanvullingen, aangewezen in het adres van de heeren Janssonius c. s. en van de Nederlandsche Onderwijzersclub voor Drankbestrijding, waardoor de bierverkoop onder contrôle der politie zou komen, op stoombooten en in stations geen sterke drank meer verkocht en aan kinderen onder 18 jaar zonder geleide, de toegang tot localen, waarin alcoholische dranken verkrijgbaar zijn, verboden en aan zulke kinderen, ook onder geleide, in zulke localen, geen alcoholische drank zou mogen worden verkocht of geschonken. Het hoofdbestuur der Gereformeerde Vereeniging voor Drankbestrijding, heeft zich bovendien gewend tot de Tweede Kamer met een adres, waarin aangedrongen wordt op aanneming van deze Wet, op bovengenoemde wijze aangevuld, maar bovendien nog verzocht:

1. dat art. 6 van het ontwerp zoodanig gewijzigd worde, dat *onder geene voorwaarde* toegestaan, maar *ten eenenmale verboden wordt*, in localiteiten, waarin sterke drank in het klein verkocht wordt, dit te doen na tien ure des avonds en voor zeven ure des morgens of *na Zaterdagavond ten zes uur* en *vóór het middaguur van Maandag*.

2. dat er pogingen worden aangewend om de geldelijke belangen van den Staat op geleidelijke wijze los te maken van den zoo verderfelijken drankhandel.

Gij begrijpt, broeders, dat tegen dit wetsontwerp, van de zijde der vergunninghouders en van allen, die geldelijk voordeel hebben bij den drankverkoop, groote tegenstand geboden wordt. Deze allen hebben grooten invloed, die reikt tot in de Staten Generaal. Hoe zou het nu niet te betreuren zijn, dat dit Wetsontwerp verworpen werd. Steunt daarom de beweging, die in den lande is, waardoor de Minister zedelijken steun ontvangt, voor de verdediging van zijn Wetsontwerp. Richt *ten spoedigste* een adres aan de Tweede Kamer om op aanneming van deze Wet aan te dringen. Het eenvoudigst kunt gij dit doen, door een adres te zenden, tot ondersteuning van het verzoekschrift van de Gereformeerde Vereeniging voor Drankbestrijding. Maar geeft gij de voorkeur aan een door u zelf opgesteld adres, het is ook uitnemend. Doch wat wij u dringend verzoeken is, treedt *onverwijld* in deze zaak op bij de Overheid, opdat de verwerping van deze wet niet ten deele moet toegeschreven worden aan uw stilzitten.

Met de hartelijke bede, dat de Heere uwe harten bewegen moge, aan deze roepstem gehoor te geven en uw optreden in deze, voor ons volk zoo gewichtige zaak, gezegend worde tot eere Zijns Naams, verblijf ik,

Uw Dw. Broeder,
W. H. GISPEN JR.

Baarn, 5 Nov. 1900.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Bedum **B**, A G Schippers, cand. te Zevenbergen — Waarder, A Voogel, te Gouda — Raard, S Tromp, te Hijlaard — Vrijhoeven Kapel, B J. Lamberts, te Onstwedde — Hilversum **A** S Oudkerk, te Kralingen — Zevenbergen, J J Steinhart te Wijhe. — Werkendam **A**, J H Donner Jr, te Nieuwdorp — Heteren en Randwijk, A G H Schippers, cand

AANGENOMEN: Jutrijp en Hommerts, J. F Jonkers, te Haastrecht (Verbeterd bericht) — Ambt-Vollenhove, R J Schoemaker, cand te Kampen — Montfoort en Linschoten, A L Ruys, te Ooltgensplaat. — Brielle, D. Smallegange, te Almelo

BEDANKT: Bierum W. Bouwman, te Eelinge.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN Vlieland H Buijskool, te Koedijk — Oudehorne, O Tiddens, te Surhuisterveen. - Baambrugge, J. Lammerts van Buren, te Bunnik en Vechten — Nes op Ameland, G A. van den Bergh van Eysinga, cand. te Hulst — Hedel, J K Klomp, te Slijk Ewijk — Arkel, Heiloo en Hijlaard H de Groot, cand te Groningen — Warga, H de Haan, te Scherpenzeel — Beusichem, J. Visser Jz, te Egmond aan Zee — Moerdijk, J. van Duyvenbooden, cand. te Katwijk — Zuidwolde en Winterswijk, M J A Bouwers H Jz, te Siddeburen — Arnemuiden, H Kwint, te Nieuw- en St. Joostland — Colmschate, H. van der Flier, cand

AANGENOMEN: Hoogvliet, H G. T Ravesteijn, cand. te Utrecht — Engelen en Empel, J H Israël, te Zalt-Bommel — Graftdijk, D G W. Levin Röder, cand

BEDANKT: Blauwkapel, K. Bouthoorn, te Ede. — Sprang, D Bax, te Hierden c a. — Kollum, H. R Offerhaus, te Veenhuizen — Waverveen, H van Elven, cand — Kortenhoef D G W L Röder, cand te Rotterdam. — Limmen, C J A. Bosch, te Nieuw-Schermer. — Wijngaarden, G. Slagmolen, te Herkingen — Tiel, L Knappert, te Assen — Heteren, C F S Rutgers, te Beuningen Kromme-niedijk, Th H F van Papenrecht, te Brielsch Nieuwland — Serooskerke, J W. F. Roth, in Noord Amerika.

Advertentiën.

Heden behaagde het den Heere van leven en dood, uit ons midden weg te nemen, onze oudste Ouderling,

JAN ALTHUIS,

in den ouderdom van 81 jaren en 6 maanden.

Een langzame verzwakking maakte een einde aan zijn leven. Nog enkele maanden dan had hij, eerst kort als Diaken en daarna als Ouderling, de gemeente 40 jaren, naar de mate der gaven en krachten hem geschonken, met ijver en nauwgezetheid gediend. Hij rust nu van zijn arbeid, om te genieten het loon den getrouwen arbeider toegezegd.

De Heere vervulle de ledige plaats in ons midden en vertrooste de weduwe en kinderen met de vertroostingen zijns Heiligen Geestes.

De Kerkenraad der Geref. Kerk te Harlingen,

J. VAN GOOR, *Pres.*
H. S. SIJTSMA, *Scriba.*

30 October 1900.

Tot onze diepe droefheid overleed heden, zacht en kalm in zijn Heer en Heiland, onze innig geliefde Echtgenoot, Vader en Behuwdvader, de Heer

NICOLAAS VERSLUIJS,

Oud-Hoofd der Chr. School te Zevenbergen,

in den ouderdom van ruim 66 jaar.

Wed. J. A. VERSLUIJS—KORTEWEG.
P. A. VERSLUIJS.
Utrecht, P. J. POST—VERSLUIJS.
L. C. POST.
Horst, A. P. VERSLUIJS.
A. S. VERSLUIJS.
Rozendaal, A. A. VERSLUIJS.
J. C. VERSLUIJS.
Teteringen, 2 November 1900.

Ondergeteekende betuigt zijn hartelijken dank aan allen, die, zoo hier ter stede als elders den dag van 29 October ook dit jaar niet zonder vriendelijken gelukwensch lieten voorbijgaan.

Dr. A. KUYPER.

Amsterdam 4 November 1900.

BREEBAART's ORGELHANDEL,
Damrak 22, Amsterdam.
Vraag Catalogi.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

De Catalogus van de 20 November e.v.d. te houden

Zeer belangrijke Boekverkooping,

is op aanvrage franco te bekomen.

Kampen. **J. H. KOK.**

De verzending der Scheurkalenders van het Geref. Traktaatgen. „FILIPPUS" is begonnen.

Als Premie komt:

Een vijftal Lezingen van A. Wiersinga

in leven Hoofd eener Chr. School te Meppel, en:

Bij de wisseling der Eeuwen.

ZESTAL TIJDPREEKEN.

De Uitgave is voor rekening van het Geref. Traktaatgenootschap en al de winst dus ten behoeve van zijn arbeid.

De prijs is:

Beste Kalender met Premie	*f 1.—*
„ „ zonder Premie	*„ 0.75*
Gewone Kalender	*„ 0.40*
Beste Kalender geb. met Premie.	*„ 1.—*
„ „ „ zonder „	*„ 0.75*

Namens het Geref. Traktaatgenootschap
„FILIPPUS"
F. P. D'HULJ,
Middelburg. Uitgever.

K. J. ZOMER, te *Francker*, geeft uit:

Gelegenheidspredikatiën.

15 Leerredenen door:

T. ROS, I. DEKKER, A. DOORN, A. DE GEUS, I. I IMPETA en A. ZOMER.

8°. formaat 256 bladz. Prijs *f* 1.80.

(Vooral ten dienste van vacante Kerken.)

Bij J. H. KOK, te Kampen, verscheen:

De Leer van Lombroso en de Positieve School,

door

P. A. E. SILLEVIS SMITT.

Prijs f 0.30.

Het Wilhelmus,

door

J. POSTMUS.

Groot 8o. Met portret. Prijs f 1.50.

JOHANNES KRAMER & Co.,

Dam 15–17 en Vijgendam 12, Amsterdam.

Koopen en verkoopen **EFFECTEN, diverse LOTEN** en vreemde **COUPONS** Wisselen Gouden, Zilveren **MUNTEN** en vreemde Banknoten. Sluiten **PROLONGATIËN** en **BELEENINGEN.** Nemen gelden à **DEPOSITO** 1/2 pCt. onder prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering

Gevestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 729.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:

Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE

Directeuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.

ORGEL.

Te koop een zeldzaam mooi **Amerik. Orgel** met 14 reg., **Eloiam Harp** en **Subbas**, zeldzaam mooi, 226 tongen, voor **zeer lagen prijs.** Alle dagen te zien bij W. KOOIJ, Tollensstraat No. 42, *Rotterdam.*

Bijzondere aandacht

vestigen wij op de belangrijke toevoeging van twee registers, n.l.: de **AEOLUS-HARP** en de **PIPE DIAPASON**, waarvan het schoone klankeffect door elk kenner om strijd wordt geroemd. De toevoeging dezer registers op onze

Packard-Orgels

is het resultaat van jarenlange studie en proefneming en geeft aan het Solospel een waarde, als tot nu toe nog niet werd verkregen. Beleefde uitnoodiging tot bezoek en kennismaking door

GOLDSCHMEDING's ORGELHANDEL,
Warmoesstraat 141 en Keizersgr. 305,
AMSTERDAM.

Men vrage Catalogus en conditiën voor Koop — Ruil — Huur etc.

IS VERSCHENEN:

L. G. C. LEDEBOER,

IN ZIJN LEVEN EN ARBEID GESCHETST

DOOR

J. H. LANDWEHR,

Predikant te Rotterdam.

Prijs f 1.75.

Leiden. **D. DONNER.**

Gereformeerd Gymnasium,

te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften.

Goe: N. N. door Dr. A. K. Jr. te Makkum *f* 2.50. **Sneek**: Dr. H. D. *f* 5; A. F. *f* 0.50; J. G. *f* 1; F. G. *f* 1; F. S. *f* 1; J. P. W. *f* 1; E. W. *f* 1; K. J. *f* 1; K. R. *f* 1. **Harlingen**: R. B. Dz. *f* 0.50; R. A. B. Tz. *f* 0.50; J. d. B. *f* 1; E. v. d. H. *f* 1; J. v. 't V. *f* 1; B. *f* 0.50; T. W. *f* 0.50; Wed. T. B. *f* 0.50. **Achlum**: W. C. L. *f* 1. **Lemmer**: K. v. K. *f* 1; J. K. *f* 1; W. G. *f* 1; J. S. V. *f* 1. **Oosthem**: K. G. *f* 1; S. T. H. *f* 1.50; A. P. *f* 2; H. P. W. *f* 2; S. U. d. B. *f* 1; Ds. M. V. *f* 0.50; **Woudsend**: B. K. *f* 1; D. K. O. *f* 1; W. O. v. d. S. *f* 1; K. S. V. *f* 1; Wed. Z. *f* 1.25. **Hantum**: L. v. d. M. *f* 1. **Hantumhuizen**: K. J. B. *f* 1; D. P. H. *f* 1; Ds. B. H. Jr. *f* 2; R. D. P. *f* 1; Wed. G. T. W. *f* 2.50. **Ternaard**: G. T. B. *f* 1; D. P. P. *f* 2; P. D. P. *f* 1. **Wons**: O. J. R. *f* 2; F. E. *f* 0.50; Mej. A. D. R. *f* 0.50. **Schraard**: H. H. *f* 0.50; J. K. *f* 1; D. R. *f* 1. **Gaastmeer**: H. Ij. *f* 1; A. B. W. *f* 0.50; A. J. O. *f* 1; N. N. *f* 0.50; Wed. D. H. *f* 0.50. **Berlikum**: S. A. L. *f* 1.50; H. T. K. *f* 1; Mej. N. N. *f* 2.50; L. R. *f* 1. **Franeker**: Tj. S. *f* 1; D. v. d. B. *f* 1; W. B. *f* 1; P. H. *f* 0.50; T. O. *f* 1; Tj. S. *f* 0.50; P. d. J. *f* 0.50; J. v. d. M. *f* 0.50; J. N. *f* 1; K. Z. *f* 0.50; D. W. *f* 0.50; H. v. K. *f* 1; P. T. *f* 0.50; A. Z. *f* 0.50; D. Z. *f* 0.50; M. d. V. *f* 0.50; A. S. *f* 1; T. W. *f* 0.50. **Cudega**: Wed. H. v. d. M. *f* 1; J. H. v. d. M. *f* 1; G. P. d. J. *f* 1.50; W. D. Z. *f* 2.50; J. Ij. *f* 1.50. **Leeuwarden**: H. S. *f* 1; H. G. B. *f* 1; J. D. *f* 1; Geb. H. *f* 1; G. P. *f* 1; K. *f* 1; H. J. *f* 1; S W. *f* 1; F. *f* 1; F. V. *f* 0.50; W. C. v. M. *f* 1; G. V. *f* 1; Wed. S. B. *f* 1; Wed. J. B. R. *f* 1; Wed. K. W. *f* 1; Wed. C. A. *f* 1. **Dokkum**: J. B. *f* 2.50; D. K. *f* 1; O. A. B. *f* 1; D. S. H. *f* 2; J. H. T. *f* 1; R. F. *f* 1; J. H. B. *f* 1; J. J. H. *f* 1.50. J. M. *f* 0.75; F. L. D. *f* 0.50; P. B. *f* 1; M. M. H. *f* 0.50; A. H. *f* 1; P. C. W. *f* 0.50; A. H. *f* 1; H. J. T. *f* 1; S. R. H. *f* 1; P. J. H. *f* 1; dam. B. *f* 1.50. **Hommerts**: D. M. *f* 0.50; Wed. D. T. d. V. *f* 1; W. L. *f* 1; J. R. *f* 1. **Wommels**: S. A. Z. *f* 1; L. R. F. *f* 1; G. G. M. *f* 1; K. M. *f* 1; Wed. R. A. A. *f* 2. **Oosterend**: T. D. G. *f* 0.50; R. P. *f* 1; P. Ij. V. *f* 1; Wed. W. *f* 2; Wed. S. *f* 0.50. **Schettens**: B. F. *f* 1; I. D. d. B. *f* 5; A. R. B. *f* 0.50; H. B. *f* 2.50. **Witmarsum**: H. H. K. *f* 1; Ds. M. M. *f* 1; S. S. *f* 1. **Arum**: I. D. H. *f* 1; B. W. *f* 1; T. L. *f* 0.50. **Cubaard**: Ds. W. W. *f* 1; A. Ij. V. *f* 1. **Lollum**: R. v. R *f* 1; K. S. *f* 1; J. S. B. *f* 1; O. B. *f* 1; T. W. *f* 1; D. S. B. *f* 1; A. S. *f* 1; Wed. F. D. W. *f* 2. **Scharnegoutum**: S. R. B. *f* 0.50; P. P. T. *f* 1; J. E. W. *f* 2.50. **Bozum**: I. H. *f* 2; H. T. O. *f* 0.50. **Ijlst**: Ds. G. P. v. A. *f* 1; A. B. W. *f* 0.50; J. N. *f* 2; W. L. *f* 0.50; Wed. C. *f* 0.50. **Oppenhuizen**: R. W. K. *f* 0.50; H. J. M. *f* 0.50.

N.B. Niet vermeld zijn hier de bijdragen waarover per quitantie wordt beschikt.

Bij J. M. BREDÉE, te *Rotterdam*, ziet het licht:

W. LAMERS,

VAN 's LEVENS ERNST.

Prijs 90 Cent.

Is verschenen bij **GEBR. HUGE**, Rotterdam, de 2de druk van de

Verklaring der Nederlandsche geloofsbelijdenis.

DOOR

Ds. ARNOLDUS ROTTERDAM.

Opnieuw uitgegeven en bij ons kerkelijk publiek ingeleid door **Dr. A. KUYPER.**

Compleet in 2 deelen. Ingen. f 3.30.

Prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

Nieuwe Uitgaven.

HET LEVEN VAN

Frances Ridley Havergal

DOOR HARE ZUSTER

MARIA V. G. HAVERGAL.

Uit het Engelsch door S. C.

Prijs ingenaaid *f* 1.90; gebonden *f* 2.40.

Gods leidingen in mijne Levensgeschiedenis.

UIT HET HOOGDUITSCH,

VAN

OTTO FUNCKE.

TWEEDE DEEL.

Prijs ingenaaid *f* 2.25; gebonden *f* 2.90.

ALS GIJ IN UW HUIS ZIT.

Meditatiën voor het huiselijk leven,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

TWEEDE DRUK.

Prijs ingenaid *f* 1.25; gebonden *f* 1.75.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP
BOEKHANDEL
VOORHEEN
HÖVEKER & WORMSER.
Amsterdam.
Pretoria.

„Paul Kruger-School."

Onder dezen naam zouden we gaarne een Christelijke school in ons oud, bekend stedeke, Koevorden, willen openen. Zij zou eenigermate in den zeer grooten geestelijken nood van dezen Oosthoek van Drenthe voorzien. Het modernisme is hier zóó oppermachtig, dat in een omtrek van 20 à 30 uur slechts ééne, kleine, Christelijke school gevonden wordt. De onverschilligheid is in deze streken schrikbarend groot. Er is hier zooveel halfheid, onbeslistheid, lauwheid, gebrek aan ijver, liefde, bezieling voor God en Zijn dienst!

Broeders! Zusters! mogen en kunnen we die geestelijke ellende lijdelijk aanzien? Wordt 't niet hoog tijd, dat ook in Koevorden, de hoofdplaats van dezen diep treurigen Oosthoek van Drenthe, een Christelijke school opgericht wordt? Doch de ijverige voorstanders in Koevorden kunnen niet alles doen. Door de voortdurende stijging der waarde van grond en huizen hebben we pl. m. *f* 8000.— noodig, en slechts één vierde dier som wordt misschien in eigen omgeving verzameld.

Broeders en Zusters, vergeet niet, dat inzonderheid hier de oprichting eener School met den Bijbel „**Zendingsarbeid**" is. Daarom, och helpt ons, om 's Heeren wil, aan een school, die wij uit hoogachting voor onze Transvaalsche Broeders en hun President

„Paul Kruger-School"

wenschen te noemen. Op deze school zal **diezelfde Bijbel** tot grondslag en richtsnoer genomen worden, welke „OOM PAUL" nog in den grijzen ouderdom met zoo taaiën, bezielden en bezielenden moed en kracht voedt, zoodat hij, bij zijn worsteling met een overmachtigen vijand, in zeldzame mate mag deelen in de sympathie en hoogachting van schier heel de wereld.

Onze groote behoefte bewege u. Ook de kleinste gave zal in dankbaarheid aanvaard worden.

Met toebilding van 's Heeren zegen.

Namens het Bestuur,
Ds. K. OUSSOREN, te Koevorden.
D. WESTERA.

Gelieve giften aan den eerstondergeteekende te zenden.

Deze bede om hulp wordt **ernstig** en **dringend** aanbevolen door:

Ds. R. MULDER, te Haarlem.
Ds. J. BAVINCK, te Kampen.
Ds. H. DIJKSTRA, te Smilde.
Dr. C. C. SCHOT, te Hardenberg.
Ds. R. HULS, te Nieuw-Amsterdam.
Ds. J. VAN HENTEN, te Dedemsvaart.

Boek- en Courantdrukkerij:
DE ROEVER KRÖHER & BAKELS,
Amsterdam.